

Samenvatting onderzoeksrapport 'Terreingebruik en voedselkeus van broedende Steenuilen in de Achterhoek'

In de periode 2006-2008 is het project "Steenuil onder de pannen" uitgevoerd. Met dit project proberen Landschapsbeheer Nederland, STONE Steenuilenoverleg Nederland, Vogelbescherming Nederland en SOVON het platteland weer aantrekkelijker te maken voor Steenuilen. De belangrijkste taak van SOVON binnen het project was het in kaart brengen van de habitateisen ten aanzien van de voedselsituatie van Steenuilen. In 2007 en 2008 zijn elf volwassen Steenuilen van zes broedparen met een kleine radiozender uitgerust. Door bij enkele paren met een in de nestkast aangebrachte camera de aangevoerde prooien te registreren, kon ook bepaald worden welke voedselbron in welk terreinonderdeel gevangen werd. Daarmee kon het relatieve belang van de verschillende terreinonderdelen in de loop van het seizoen voor de voedselvoorziening van de jonge Steenuilen vastgesteld worden.

In totaal zijn er 996 registraties van de gezenderde uilen gedaan. 75 procent van de waarnemingen zijn in 2008 verzameld bij de broedparen in Noordijk en Heelweg, in de oostelijke Achterhoek. Verschillende terreintypen en landschapselementen bleken van belang voor de voedselvoorziening. Zo werd in Noordijk met name aan het begin van het broedseizoen veel gefoerageerd in en langs de rand van de paardenweiden, waarbij de paarden regelmatig letterlijk werden gevolgd. In de laatste weken van de jongenfase werd veel gefoerageerd op het gazon. Ook werd er in deze periode meer gefoerageerd in het stuk gazon met fruitbomen. Van het perceel maïs, gerst en intensief grasland werd nagenoeg geen gebruik gemaakt. In Heelweg werd gefoerageerd in de met koeien begraaide weilanden, rond een open mestopslag, en bij enkele kuilbulten. Ook in het intensieve grasland werden vanaf rasterpaaltjes prooien bemachtigd. Houtwallen en solitaire bomen werden met name gebruikt om te rusten. In beide territoria werd het merendeel van de prooien gevangen in de directe omgeving van het nest, binnen een straal van 300 meter.

Tijdens de leg- en broedperiode vormden op basis van biomassa muizen de belangrijkste prooigroep. In de jongenfase werden beduidend minder muizen aangevoerd. Bij de twee broedparen waar de gehele jongenfase kon worden vastgelegd met camera's (Noordijk en Heelweg) vormden muizen slechts 17 respectievelijk 21 procent van de aangevoerde biomassa. Waarschijnlijk waren er in 2008 in deze territoria weinig muizen beschikbaar. Dit tekort aan muizen is met name met regenwormen opgevuld. Daarnaast werden grote hoeveelheden rupsen en larven aangevoerd. Ondanks de mindere voedingswaarde van regenwormen zijn er in zowel Noordijk als Heelweg respectievelijk drie en twee jongen succesvol uitgevlogen.

In Noordijk waren het gazon en de paardenweide verreweg de belangrijkste habitattypen voor de prooi-voorziening. Meikevers werden voornamelijk in de paardenweide gevangen, de periode dat hier veel werd gefoerageerd viel samen met de seizoenspiek van deze prooi-soort. Het gazon was een belangrijke leverancier van regenwormen en larven. In de eiken rond het erf werden voornamelijk rupsen gevangen. In Heelweg was de mestopslag een opvallende plek; hier werden veel rattenstaartlarven gevangen.

Van de gevolgde Steenuilparen is een goed beeld verkregen van hun habitatgebruik gedurende de broedtijd. Variatie in verschillende typen vegetaties (gemaaid, beweid, mesthopen afgewisseld met ruigten in paardenweide) op korte afstand van het nest zijn belangrijk in een Steenuil territorium. Met name in jaren met weinig muizen, wanneer Steenuilen zijn aangewezen op kleine prooien, is het van belang dat ze hier niet te ver voor hoeven te vliegen. Diversiteit aan habitats maakt het mogelijk om op seizoenspieken van prooi-soorten in te spelen.

Bron:

Van den Bremer L., van Harxen R. & Stroeken R. 2009. Terreingebruik en voedselkeus van broedende Steenuilen in de Achterhoek. SOVON-Onderzoeksrapport 2009/x. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.